

Otsuse „Haapsalu-Tallinn raudteeliini

Risti-Ellamaa lõigu keskkonnamõju

hindamise algatamata jätmise“ juurde

Haapsalu-Tallinn raudteeliini Risti-Ellamaa lõigu eelhinnang

1. Üldine teave

1.1. Ehitustööde läbiviimise taustainformatsioon

Taotleja Osaühing Reaalprojekt (registrikood 10765904, aadress Puhangu tänav 4-8, Põhja-Tallinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond, Eesti, e-posti aadress olly@reaalprojekt.ee) esitas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (edaspidi TTJA, aadress Tallinn, Kesklinna linnaosa, Endla tn 10a, e-post info@ttja.ee) ehitisregistri kaudu ehitusloa taotluse nr 2111271/26869-1 alljärgnevate rajatiste ehitamiseks:

1. Rajatis Risti - Ellamaa raudtee (Ehitisregistri kood 221372695)
2. Rajatis sidevälisvõrgud (Ehitisregistri kood 221372701)
3. Rajatis Ellamaa raudtee truup km 38+811 (Ehitisregistri kood 221372727)
4. Rajatis Ellamaa raudtee truup km 40+709 (Ehitisregistri kood 221372729)
5. Rajatis Ellamaa raudtee truup km 36+767 (Ehitisregistri kood 221372739)
6. Rajatis elektrivarustus (Ehitisregistri kood 221372720)
7. Rajatis ooteplatvorm (Ehitisregistri kood 221372731)
8. Rajatis sadeveetorustik (Ehitisregistri kood 221372732)
9. Rajatis Ellamaa raudtee truup km 33+792 (Ehitisregistri kood 221372725)
10. Rajatis võrkaed (Ehitisregistri kood 221372881)
11. Rajatis kergliiklustee (Ehitisregistri kood 221372873)
12. Rajatis parkla (Ehitisregistri kood 221372874)
13. Rajatis Sireli tänav (Ehitisregistri kood 221372880)
14. Rajatis Risti ülekäigukoha juurdepääsutee (Ehitisregistri kood 221372868)
15. Rajatis Risti ülekäigukoht (Ehitisregistri kood 221372867)
16. Rajatis Risti jaama ülekäigukoht (Ehitisregistri kood 221372875)
17. Rajatis juurdepääsutee (Ehitisregistri kood 221372878)
18. Rajatis Risti jaama ülekäigukohtade juurdepääsuteed (Ehitisregistri kood 221372876)
19. Rajatis Risti - Kuijõe ülesõit ja ülekäik (Ehitisregistri kood 221372872)

Käesolev eelhinnang käsitleb eeltoodud loetelust Risti-Ellamaa raudteed ja selle juurde ehitatava kergliiklustee mõjude eelhindamist. Uue raudtee ehitamine liigitub keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6 lg 1 p 14 kohase tegevuse alla ning kergliiklustee (ehitisregistri kood 221372873) liigitub Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 13 p 8 alla. Ehitustööd on üks osa projektist, mille lõppeesmärgiks on Haapsalu-Tallinn-Rohuküla vahel raudteeliikluse taastamine. KeHJS § 3 lõike 1 p 1 kohaselt tuleb hinnata keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob

eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. Kuna eelnevalt on kehtestatud Lääne maavanema 13.10.2014 korraldusega nr 1-1/17/124 Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine", mille koostamise käigus viidi läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) , ning tulenevalt KeHJS-e § 11 lg 6 kui kavandatava tegevusega kaasneb eeldatavalt oluline keskkonnamõju, jätab otsustaja selle keskkonnamõju hindamise algatamata, kui eelhinnangust selgub, et kavandatava tegevuse keskkonnamõju on juba keskkonnamõju hindamise või keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus asjakohaselt hinnatud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet. Seega pole KMH algatamine siinkohal vajalik ning koostatakse eelhinnang ja kaalutakse, kas kavandataval tegevusel on oluline keskkonnamõju taotluses toodu osas. Tegevuse keskkonnamõju hinnati nimetatud KSH-s, mis oli osa Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringust "Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine". Käesoleva eelhinnangu koostamise aluseks võeti eelhinnangu sisule esitatavad nõuded, mis on toodud keskkonnaministri 16.08.2017 määruses nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“. KeHJS § 9 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja. Tulenevalt ehitusseadustiku §-st 89 annab ehitusloa TTJA, seega on TTJA otsustajaks KeHJS tähenduses.

Ehitustööd toimuvad Lääne maakonnas Lääne-Nigula vallas Jaakna külas, Raudteetammi tee lõik 24 (43901:001:0086), Piirsalu külas, Raudteetammi tee lõik 30 (43901:001:0080), Rõuma külas Raudteetammi tee lõik 27 (43901:001:0083), Raudteetammi tee lõik 28 (43901:001:0082), Raudteetammi tee lõik 29 (43901:001:0081) ja Risti alevikus Raudteetammi tee lõik 25 (43901:001:0085), Raudteetammi tee lõik 26 (43901:001:0084), Heki tänav (68001:001:0107), Tallinna mnt 1 (68001:001:0110) ja 16151 Risti-Kuijõe teel (68001:001:0020).

Joonis 1. Kavandatava raudteetrassi asukoht.

1.2. Teave eelnevalt hinnatud keskkonnamõjude kohta

Eelnevalt on koostatud eespool nimetatud Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine" ja selle koostamise käigus läbi viidud KSH, kus on selgitatud ja hinnatud teemaplaneeringu elluviimisega kaasnevaid olulisi mõjusid loodusele ja keskkonnale ning pakutud võimalikke alternatiivseid lahendusi ja negatiivsete mõjude leevendamise meetmeid.

Mõjude hindamise jaoks tehti neli eksperthinnangut: mürauring ja vibratsiooni eksperthinnang, eksperthinnang Riisipere-Haapsalu raudtee ehitamise mõjude kohta Mustjärve raba loodusala kaitse-eesmärkidele ja Annamõisa metsise püsielupaiga seisundile, kahepaiksete ja roomajate elupaigad planeeritaval Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassil ning eksperthinnang raudtee mõjudest nahkhiirtele. Mõjude hindamisel esitati nii ehitus- kui kasutusaegsed leevendavad meetmed ja toodi välja vajalikud uuringud, mis tuleb läbi viia, kui kavandatakse kaubavedu. Uuringutega saab tutvuda leheküljel <https://maakonnaplaneering.ee/107>, sealjuures aruande lisa 3 „Eksperthinnang Riisipere-Haapsalu raudtee ehitamise mõjude kohta Mustjärve raba loodusala kaitse-eesmärkidele ja Annamõisa metsise püsielupaiga seisundile“ on vaid ametkondlikuks kasutamiseks.

KSH käigus leiti, et selleks, et vähendada raudtee toimimist kahepaiksete ja roomajate rändetõkkena, tuleb rajada rekonstrueeritavate sildade ja truupide kallastele rajad. Annamõisa metsise püsielupaiga läheduses tuleb kontaktliin 5 km pikkuses lõigust tähistada. Püsielupaigaga piirneval raudtee trassilõigul ei tohi teha raadamis-, kaeve- ja raudtee ehitustöid perioodil 1. veebruarist kuni 30. juunini, et välistada metsise häirimine pesitsusperioodil. Kui rakendatakse leevendavaid meetmeid, ei ole negatiivset mõju Natura 2000 ala terviklikkusele ja elupaikadele ette näha. Kontaktvõrgu projekteerimisel ja rajamisel tuleb tagada parimad või iseloomulikud vaated mälestistele. Arheoloogiamälestistel ja nende kaitsevööndis tuleb ehitustöödest hõlmatud alal tagada arheoloogiliste uuringute läbiviimine. Kogu raudteetrassi alal tuleb mälestiste ja kaitsevööndi välisel alal pinnasetöödel arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstuleku võimalusega. Reisirongiliiklusega kaasnevat ohtu pinna- ja põhjaveele ei ole ette näha. Põhjavee reostus on võimalik õnnetuste korral ja on seotud eelkõige kaubaveoga. Kaubavedude kavandamisel tuleb täiendavalt läbi viia riskide hindamine ning müra ja vibratsiooni uuring.

2. Olemasolev olukord ja kavandatav tegevus

Peatükis kirjeldatakse võimalikult täpselt ehitusalal plaanitavat tegevust ning sellega kaasnevaid tegureid. Peatükis ei kirjeldata meetmeid, mis leevendaksid ehitustegevusega kaasnevaid mõjusid.

2.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kavandatava tegevuse eesmärk on taastada Haapsalu-Tallinn raudteeliin reisirongidele Risti-Ellamaa lõigust projektikiirusele 160 km/h (km 33+800 kuni km 41+450). Uue raudtee rajamine toimub valdavas osas olemasolevale Risti-Ellamaa raudtee mulde asukohale. Olemasolev raudteetrass paikneb ajalooliselt Haapsalu-Tallinn raudteena kasutusel olnud kinnistul. Raudtee on avatud 1905. aastal ning reisirongiliiklus suleti 1995. Raudtee pealisehitist demonteeriti aastal 2004 ning asendati kergliiklusteega. Kergliiklustee rajatakse katastriüksusele 43901:001:0084 ja 68001:001:0110, ühendudes teedega katastriüksustel 68001:001:0107 ja 68001:001:0020. Kavandatav kergliiklustee paikneb peamiselt raudteemaal, kattudes vaid sideehitise ja elektriliini ning vastavalt side- ja elektripaigaldise kaitsevööndiga.

Plaanis on rajada Risti raudteeülesõidukoht ja -ülekäik (km 32+854) ning raudtee ülekäigud Risti ooteplatvormile (km 33+137,3 ja 33+132,4) ning ülekäik Risti vana ooteplatvormi juurde (km 32+425). Kõik ristumised raudteega sh ülekäigud on planeeritud samas tasapinnas.

Raudteetrass kavandatakse rajada üherajalise raudteena, mis on täies pikkuses elektrifitseeritud koos vajalike jaamade, peatuskohtade ja juurdekuuluva toetava raudteetaristuga optimaalses ulatuses. Kavandatava tegevuse käigus: korrigeeritakse raudtee asukohta lähtudes kiirusest 160 km/h; laiendatakse muldkeha ja rajatakse lõiguti uus muldkeha (õgvenduste kohtadele). Muldkeha pealmine laius üherajalisel teel 7,6 m ja kaheajalisel teel 11,7 m. Kõverikel, mille raadius on raudteel alla 3000 m, laiendatakse muldkeha vastavalt normidele; asendatakse ballastkillustik (ballastikihi paksus liiprite all peateel ja pöörmel 35 cm, ballastiprisma laius: 3,85 m); paigaldatakse raudbetoonliiprid (liiprite epuur: 1840 liiprit/km); paigaldatakse ja kinnitatakse pikkroopad; asendatakse ülesõidukohadel amortiseerunud kate kasutades raudbetoonist ülesõidukohtade katteplaate ja asfalteeritakse pealesõidud vastavalt vajadusele kuni 10 m ulatuses mõlemal pool raudteed; vajadusel teostatakse võsaraiet, metsa raadamist, veeäravoolu kraavide ja küvettide puhastamist ning reprofileerimist.

2.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Kavandatav tegevus ei ole vastuolus erinevate strateegiliste planeerimisdokumentidega. Üleriigiline planeering "Eesti 2030+" ütleb: „Alles tuleb jätta võimalus taastada Tallinna-Haapsalu (-Rohuküla) liin. Seepärast ei ole mõttekas raudteetammi hävitada, raudteemaad kruntida ega anda seda püsivaks kasutamiseks muul otstarbel, mis takistaks selle hilisemat kasutamist raudteeliikluseks.“ Lääne maakonnaplaneering 2030+, mille kehtestas riigihalduse minister 22.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/70, käsitles ka Lääne maakonna ruumilise arengu suunamise põhimõtteid, millest üks on Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudtee taastamise vajadus. Koostamisel olevas Lääne-Nigula valla üldplaneeringus on arvestatud Lääne maakonnaplaneeringut täpsustava teemaplaneeringuga „Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine“.

2.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kogu raudtee maa-ala AS Eesti Raudtee kinnistu piires tuleb raadata vähemalt 15 meetrit raudteerööpast, sealhulgas raiuda puud, lõigata võsa ning juurida kännud. Massivahetusel nõrga kandevõimega pinnasekihid (turvas, savi, muda) kaevatakse välja kuni piisava kandevõimega kihini ja asendatakse parema kandevõimega pinnasega. Uue raudtee muldkeha rajamisel tuleb ajaloolisest muldkehast töömahtude laiuselt täielikult eemaldada selleks mittesobivad materjalid, sealhulgas turvas, kasvupinnas, tolmsed ja savikad pinnased. Samuti tasandatakse lõuna poolne raudtee maa-ala veeviimaritest väljapoole, täites või planeerides olemasolevad lohud ja vanade kraavide süvendid. Olemasolevaid kraave ei taastata, vajalik veerežiim on tagatud raudtee muldkeha kõrvale rajatud uute küvettidega. Raudtee ehitamise käigus rajatakse raudteetammi servadesse kraavid, mille eesmärk ei ole ümbruskonna kuivendamine, vaid eelkõige tammi kaitsmine liigvee eest ja tammile langevate sademete kogumine ja ära juhtimine. Nendesse kraavidesse suunatakse ka lähiümbruse kuivenduskraavid.

2.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus leiab aset ehitusmasinate kütuse tarbimisel (bensiin, diisel), objekti kontori (nt soojakud) ja teiste seadmete elektritarbimise läbi.

2.5. Tegevusega kaasnevad tegurid (heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn) ja tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Ehitustegevusega kaasnevad heited võivad olla järgmised: ehitusmasinate heitgaasid õhku suurendavad õhusaastet; võimalikud õli/kütuselekked pinnasesse; kõrgendatud mürafoon ning vibratsioon põhjustatuna ehitusmasinatest; sügis- ja kevadtalvisel ajal võimalik valgusreostus ehitustehnika poolt (tööala valgustamine). Ehitiste kasutamisega kaasnevad heited: pinna- ja põhjaveele ning pinnasele võib mõju tekkida raudteetammide ja kaitsevööndis kasutatavatest tõrjevahenditest, millega piiratakse taimestiku kasvu raudtee kaitsevööndi selles ulatuses, mis on vajalik nähtavuse tagamiseks. Vältida tuleb tõrjevahendite valgumist raudteega külgnevatele ja ristuvatele vooluveekogudele. Ehitusmasinate ja veokitega veekogus sõitmine ei ole lubatud, vältida tuleb kallaste kahjustamist. Mõju keskkonnale piirdub eeldatavasti raudtee kaitsevööndiga. Esineb mõningat müra ja vibratsiooni tulenevalt rongiliiklusest. Soojuse, kiirguse ja lõhna teket ei ole ette näha.

Tekkivad jäätmel sorteeritakse: olmejäätmeid ei segata ehitusjäätmetega ning need kogutakse eraldi. Tööde käigus tekkinud ehitusjäätmed taaskasutatakse (nt killustik, täitepinnas) või antakse (kile, papp ja paber, pakendid, akud ja patareid vms ohtlikud jäätmel jne) üle käitlemiseks vastavat keskkonnaluba või kompleksluba omavale jäätmekäitlusettevõttele. Juhul kui pinnas pole reostunud või saastunud, saab tööde käigus välja kaevatavat liigset pinnast kasutada muldkeha jalami kindlustamiseks ja vajalikes kohtades täitepinnasena raudtee maa-ala tasandamiseks, profileerimiseks ning heakorrastamiseks.

2.6. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Võimalikke avariilukordade riske ehitusperioodil saab vähendada korrektsete töömeetoditega (sh korrektne tähistus, töökorras masinad jne) ja töökorras masinate kasutamisega. Vältida tuleb nii ehitus- kui kasutusperioodil erinevate vedelike või kütuste leket maapinnale ja seeläbi lähedalolevatesse veekogudesse. Minimeerida tuleb tulekahju oht, et vältida mürgiste põlemisjääkide eritumist õhku. Tuleohu võib põhjustada vandalisml, tööhutuse nõuete rikkumine või mittekorras seadmed. Avariil esinemisel tuleb viivitamatult teavitada Päästeametit ja Keskkonnaametit.

2.7. Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel

Asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sh kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teadaolevalt puudub.

3. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

Peatükis kirjeldatakse võimalikult täpselt ehitusalal plaanitava tegevuse (loodus)keskkonda nii hetkesisuga (tegevuse eelselt) kui ka tegevuse käigus või asjakohasel juhul tegevuse lõppedes. Peatükis ei kirjeldata meetmeid, mis leevendaksid ehitustegevusega kaasnevaid mõjusid.

3.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Samal trassil avati raudtee 1905. a, reisirongide liiklus lõppes 22.09.1995. a, kaubavedu lõppes 2004. a, relsid võeti üles 2004. Käesoleval ajal kasutatakse olemasolevat raudteetammi kergliiklusteena (Läänemaa tervisetee). Tee on kruusakattega. Raudteetrass läbib Lääne-Nigula vallas tiheasustusaladest Risti alevikku.

Trass külgneb Õmma turbamaardlaga 12 ja 9 plokkidega, mis on aktiivsed reservvarud ning veidi eemal asub Õmma turbamaardla 14 plokk, mis on passiivne reservvaru. Ühtegi mäeeraldist trass ei läbi. Raudteetrassi servas asub mitmeid maaparandussüsteeme.

3.2. Alal esinevad loodusvarad (sh maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus), nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Planeeritav raudteetrass kulgeb terves ulatuses Lääne-Eesti madalikul. See on Eesti tasandikualadel kujunenutest kõige suurem ja mitmekesisemate loodusoludega maastikurajoon. Oma asendi tõttu Läänemere jäävoolu teel ja valdavalt paesel lavamaal on vaadeldaval alal liustikujää ja selle sulamisvete, merelainete, rüsiää ja tuulte kulutusel ning kuhjel tekkinud vaheldusrikas mineraalseist setteist pinnavormistik, mida on ligi 27% pinnast tasandanud

turbakihid. Aluspõhja moodustab üldgeoloogiliste andmete põhjal ülemordoviitsiumi Pirgu lademe lubjakivi. Pinnakate koosneb kruusadest, liivadest, turbast ja savikatest pinnastest, mis lasuvad moreenil. Kihid on väga vahelduvad ja põimuvad.

Kavandatav raudteetrass asub keskmiselt kaitstud põhjavee alal. Pinnasevee tase asus välitöö käigus (02.2021. – 05.2021) maapinnast 0,05...3,0 meetri sügavusel. Läbilõikes esinevad savikad pinnased on mittefiltreerivad ning seetõttu on vee imbumine pinnasesse aeglane ja veetase võib tõusta maapinnale.

Raudteetrassiga piirneb metsise (*Tetrao urogallus*) elupaik (keskkonnaregistri (KKR) kood KLO9102172), Annamõisa metsise püsielupaik (KKR kood KLO3000645), püsielupaiga piiranguvöönd (KKR kood KLO3100778) ja Natura 2000 loodusala Mustjärve raba loodusala (KKR kood RAH0000479).

Raudteetammi tee lõik 25 katastriüksuse piirist 11m kaugusel asub kaitsealuse üksikobjekti Risti määnd piiranguvöönd ning Risti määnd asub alast umbes 15 m kaugusel. Kavandatava tegevuse alast umbes 108 m kaugusel asub III kaitsekategooria taimeliigi roomav öövilge (*Goodyera repens*) (KKR kood KLO9324022) punktikujuline leiukoht.

3.3. keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Raudteetammi tee lõik 26 alale jääb arheoloogiamälestise Kivikalme (kultuurimälestiste registri nr 10136) kaitsevöönd ja Raudteetammi tee lõik 27 alale arheoloogiamälestis Asulakoht (kultuurimälestiste registri nr 10137) ja selle kaitsevöönd.

Pärandkultuuri objektidest kulgeb mööda planeeritavat trassi pärandkultuuri objekt Keila-Haapsalu raudtee tamm, objekt hästi või väga hästi säilinud. Raudteetammi tee lõik 25 vahetus läheduses asuvad pärandkultuuri objektid Risti raudteejaam, küüditatute mälestusmärk ja Risti raudteejaama veetorn. Raudteetammi tee lõik 27 vahetus läheduses paiknevad Silma vana talukoht ja Rõuma asulakoht. Raudteetammi tee lõik 28 katastriüksusel asuvad pärandkultuuri objektidest Metsa raudteevahi maja, mille tüüp on määratav, objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud alla 20%; Raudteesild, objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud 50-90% ning Metsa raudteepeatas, objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud 50-90%. Raudteetammi tee lõik 28 katastriüksuse läheduses on Metsa jaam. Raudteetammi tee lõik 30 katastriüksusel asub Raudteevahi maja, mille märgid on maastikul säilinud, kuid ei luba üheselt määrata tüüpi ning ulatub ka pärandkultuuri objekt kuivenduskraav, objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud 50-90%.

Pärandkultuuri all mõistetakse antud andmebaasi tähenduses eelmiste põlvkondade poolt pärandunud inimtekkelisi objekte maastikus, mis omavad mingit pärimuslikku taustateavet ja kultuurilist väärtust eeskätt kohalikule kogukonnale. Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse all, nende säilimine on eeskätt maaomanike endi kättes. Hoida saab seda, millest teatakse ja mida väärtustatakse. Seega tuleks eelkõige objektidele, mis asuvad katastriüksustel, kuhu tegevust planeeritakse, leida võimalused objektide maksimaalseks säilitamiseks.

Ehitusala läheduses asub geodeetiline märk numbriga 4116, ehitusalal geodeetilised märgid numbritega 97047, 31944, 31977, 34028, 34047, 34040, 34046, 34061 ja 92543. Maa-alal paiknevad järgnevad tehnoõrgud: side- ja elektri kaablid, laiarööpmeline raudtee, Risti-Kuijõe maantee nr 16151. Ehitusalale ulatuvad järgmiste taristute kaitsevööndid: elektripaigaldise kaitsevöönd, sideehitise kaitsevöönd, avalikult kasutatava tee kaitsevöönd, teega seotud piirangud.

Vastavalt veeseaduse (VeeS) § 119 punktile 2 on veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raie ilma Keskkonnaameti nõusolekuta keelatud. Vastavalt VeeS § 187 punktidele 10, 17 ja 18 on keskkonnaluba kohustuslik kui paigutatakse veekogusse tahkeid aineid mahuga alates 100 m³, muudetakse pinnaveekogumiga hõlmatud veekogu, pinnaveekogumiga hõlmamata loodusliku järve või üle ühe hektari suuruse vee peegli pindalaga tehiskärve kaldajoont ja kui muudetakse oluliselt vee füüsikalisi või keemilisi omadusi, veekogu bioloogilisi omadusi või veerežiimi.

Ehitusala läbivad või alal asuvad järgmised veeobjektid:

- mitmed kraavid 1-2m või 2-4m laiusel ja üks oja;
- Rõuma eesvool, mille avatud eesvool valgalaga kuni 10km² eesvoolu kaitsevöönd 2x12m ja Rõuma eesvoolu veekaitsevöönd 1m ning Rõuma kraav (KKR kood) VEE1116601;
- Liivi jõe (VEE1116600) ots, mis kuulub liiki üle 10 ha pindalaga ja üle 25 km² valgalaga veekogud, millel on VeeS § 118 põhjal veekaitsevöönd 10m, ranna või kalda ehituskeeluvöönd 50m tulenevalt looduskaitseaduse (LKS) § 34-36, 38, 40, ranna või kalda piiranguvöönd 100m LKS § 34-37, 41 põhjal;
- eesvool Ellamaa I, eesvoolu kaitsevöönd 2x12m ja veekaitsevöönd 1m.

Raudteetammiga piirneb Natura 2000 loodusala Mustjärve raba loodusala (KKR kood RAH0000479), mille I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), nokkheinakooslused (7150), vanad looduspõõsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Kaitstavad loodusobjektid on Mustjärve raba hoiuala (KLO2000152) ja Annamõisa metsise püsielupaik (KLO3000645).

3.4. inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Trassi lähedusse jäävad Rõuma külas ja Risti alevikus mitmed väike-elamu maa-alad ühepereelamutega. Valdav osa trassist kulgeb metsade ja rabade vahel. Elanikkonnale võib negatiivne mõju avalduda ehitus- ja kasutusaegse müra ja vibratsiooni esinemise näol. Teisest küljest avaldab raudtee valmimine elanikkonnale positiivset mõju, parandades liikumise võimalusi ühistranspordi näol, ühendades maa- ja linnapiirkondi ja vähendades autoliiklust.

4. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Peatükis on toodud käesoleva eelhindangu alapeatükkide 2 ja 3 põhjal antud otsustaja hinnang, kas kavandataval tegevusel võib olla KeHJS-e § 3¹ lõikes 2 kirjeldatud otsene või kaudne oluline keskkonnamõju. Nullalternatiiviks on käesoleval juhul olukord, kus midagi ei muutu (ehitustegevust ei toimu). Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese

tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Peatükis kirjeldatakse, mil viisil on keskkonnamõjud mõjutatud ning mõju suurust/ulatust.

4.1. Keskkonnamõju suurus

Võrreldes 0-alternatiiviga on mõju keskkonnale olemas, kuid leevendavaid meetmeid kasutusele võttes pole tegemist olulise mõjuga.

4.2. Mõjuala ulatus (näiteks geograafiline ala ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus)

Mõjuala hõlmab peamiselt raudteetrassi ümbruses paiknevaid kinnistuid, eelkõige inimesi suurema asustustihedusega Risti alevikus ja Kõrma külas. Ehitusaegne mõju on ajutine ning tõenäoliselt inimestele negatiivne: liikluse ümberkorraldus raudteetammi ületuskohtadel ja ehitustöödega kaasnev müra ja vibratsioon. Kasutusaegne mõju väljendub eelkõige müra ja vibratsiooni näol, mõjutades raudteetrassi läheduses asuvaid kinnistuid ja seal elavaid või töötavaid inimesi.

4.3. ja 4.4 Mõju ilmnemise tõenäosus ja selle tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Suure tõenäosusega realiseerub negatiivse mõjuna ajutine mürahäiring ning vibratsioon ehitamisel ning teatav mõõdukas mürahäiring ning vibratsioon kasutusajal. Positiivne keskkonnamõju (paranenud liiklustingimused) kestab kogu raudtee kasutamise aja ja avaldub seda intensiivsemalt, mida enam tekib vajadus rongiliikluse tihendamise järele. Läbi selle, et autoliiklus väheneb ja kasvab rongiliiklus, on positiivne mõju ka kliimale, kuna väheneb CO₂ emissioon.

Ehituse ajal põhjustab müra häiringuid eelkõige pesitsevatele lindudele (nt metsis). Samuti on oht lindude lendamisel kontaktliini. Seetõttu on toodud nõudeks, et kontaktliin tuleb 5 km pikkuses lõigus tähistada ning ei tohi rajada (võrk)aeda raudtee serva, vältimaks metsiste ja teiste lindude ning loomade kokkupõrke ohu. Annamõisa püsielupaigaga piirneval raudtee trassilõigul ei tohi teha raadamis-, kaeve- ja raudtee ehitustöid perioodil 1. veebruarist kuni 30. juunini, et välistada metsiste häirimine pesitsusperioodil.

Kaitsealusele üksikobjektile Risti määnd ja III kaitsekategooria taimeliigi roomav öövilge (*Goodyera repens*) leiukohale mõju puudub, kuna nende asukohad jäävad raudteemaast väljapoole.

4.5. ja 4.6. Mõju piiriülesus ja mõju Natura 2000 võrgustiku alale.

Mõju piiriülesus puudub. Mõju Mustjärve raba loodusalale on hinnatud ka teemaplaneeringu ja selle käigus tehtud eksperthinnangu käigus (Experthinnang Riisipere-Haapsalu raudtee ehitamise mõjude kohta Mustjärve raba loodusala kaitse-eesmärkidele ja Annamõisa metsise püsielupaiga seisundile). KSH programmi koosseisu kuuluva Natura eelhindamise tulemusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub mõju Natura aladele, kui kasutatakse leevendavaid meetmeid. Selleks, et vähendada raudtee toimimist kahepaiksete ja roomajate rändetõkkena, tuleb rajada rekonstrueeritavate sildade ja truupide kallastele rajad. Annamõisa metsise püsielupaiga läheduses tuleb kontaktliin 5 km pikkuses lõigus tähistada, et vältida metsiste lendamist vastu liine. Püsielupaigaga piirneval raudtee trassilõigul ei tohi teha raadamis-, kaeve- ja raudtee ehitustöid perioodil 1. veebruarist kuni 30. juunini, et välistada metsise häirimine pesitsusperioodil. Kavandataval tegevusel puudub tänu suurele vahemaale mõju

huumustoiteliste järvede, rabade, rohunditerikaste kuusikute, soostuvatele soo- ja lehtmetsade ning siirdesoo ja rabametsadele. Et leevendada mõju vanadele loodusmetsadele, tuleb kasutada järgmisi meetmeid: raudteetrassi servas oleva kraavi puhastamisel tuleb väljakaevatav pinnas laotada kraavi metsapoolsele kaldale ning tasandada, et vähendada pinnasevee äravoolu loodusala servas asuvatest soovikumetsadest; olemasolevat raudteetrassi (st. väljaspool tulevast raudteemaad, tänasel hetkel reformimata riigimaad) ei tohi laiemaks raadata. Kui kasutatakse eelpool loetletud leevendavaid meetmeid, ei mõjuta kavandatav tegevus negatiivselt kaitstavaid Natura 2000 elupaiku, ei põhjusta Natura ala vähenemist, killustamist, ega elementide muutust. Arvestades eelnevat, ei ole Natura täishindamise läbiviimine vajalik.

4.7. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega ei ole ette näha.

4.8. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise üldised (sh seadusandlusest tulenevad) võimalused

1. Impulssmüra põhjustavat tööd (lõhkamine, rammimine jne) teha tööpäevadel kella 07.00-19.00. Mürarikaste tööde alguse aegadest ja kestusest teavitada kohalikke elanikke, vältimaks inimeste teadmatusel põhjustatud kaebusi.
2. Elamute ja ühiskasutusega hoonete siseruumides peavad liiklusest tulenevad müratasemed vastama sotsiaalministri 04.03.2002 määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ kehtestatud normtasemetele.
3. Müra ei tohi ületada olemasolevatel ega perspektiivsetel elamualadel keskkonnaministri 16. detsembri 2016 määruses nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (määrus nr 71) lisas 1 toodud liiklusemüra piirväärtusi. Samuti peavad ehitusaegse müra tasemed vastama eelpooltoodud määruse normtasemetele. Liiklusemüra maksimaalne helirõhutase müratundlike hoonetega aladel ei tohi ületada päeval 85 dB(A) ja öösel 75 dB(A) (määrus nr 71 § 6 lg 3). Ehitusemüra tasemed ei tohi ajavahemikus 21.00- 07.00 läheduses asuvatel elamualadel ületada määrus nr 71 lisas 1 toodud asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasest. Impulssmüra piirväärtusena rakendatakse asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasest. Võimalusel tuleb mürarikkad ehitustööd kavandada eelkõige tööpäevadele ajavahemikus kl 8-19 ning nädalavahetusel ja riiklikel pühadel mürarikkaid ehitustöid mitte teostada. Ehitustöödel välitingimustes kasutatavad seadmed peavad vastama majandus- ja taristuministri 08.06.2015 määruse nr 59 „Nõuded välitingimustes kasutatavale seadmele lähtuvalt selle tekitatavast mürast ja selle seadme vastavushindamisele“ nõuetele.
4. Vibratsioon raudtee ehitus- ja tegevusperioodil ei tohi ületada sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 toodud piirväärtuseid.
5. Inimeste kaitsmiseks tolmu tegevuste eest kasta kuival ajaperioodil käideldavat liiva/kruusa/täitepinnast.

6. Ehitustööde ajal ja ka raudtee käitamisperioodil valgustuse kasutamisel arvestada läheduses paiknevate elamualadega ning vältida nende ülemäärast valgustamist. Vajadusel kavandada leevendavaid meetmeid.
7. Ehitus- ja hooldustööde käigus kasutada mehhanisme ja tehnoloogiat, mis välistavad kütte- ja määrdeainete sattumise vette ja pinnasesse. Masinate parkimine/hoidmine pehmel pinnasel ei ole lubatud, samuti ei ole lubatud ehitusalal teostada masinate hooldust (sh pesemist) või tankimist. Masinate, millel on silmaga nähtav õlileke, kasutamine on keelatud. Töökohas peab olema varustus (õli)reostuse eemaldamiseks ja olmejäätmete kogumiskoht.
8. Keskkonnareostuse vältimiseks peab kasutatav tehnika/masinaid olema tehniliselt korras. Vältida masinate ja seadmete parkimis- ja ladustamisplatside rajamist eluhoonete ja majutusasutuste lähedale. Ehitusprotsessis tuleb kasutada vaid kvaliteetseid ehitusmaterjale ning ehitusmasinaid tuleb õigeaegselt hooldada. Ehitustööde käigus tuleb võtta arvesse, et raudteetammi täitematerjal ja pinnas kaitsevööndi ulatuses võib olla saastunud. Reostuse ilmnemisel tuleb selgitada selle ulatus ning olenevalt pinnase reostuse tasemest käideldakse pinnast vastavalt (likvideeritakse ja antakse üle jäätmekäitlejale või saab kasutada kohapeal ehitustöödel). Kaeve- ja ehitustööde ajal reostustunnustega pinnase ja pinnasevee ilmnemisel tuleb selgitada pinnase ja veeproovidega reostuse suurus ja koostada edasine tegevuskava; reostuse suuruse väljaselgitamiseni tuleb reostuse levikut soodustavad tegevused peatada.
9. KSH käigus koostöös Muinsuskaitseametiga on määratud tingimused kultuuripärandi säilitamiseks. Muinsuskaitse objekti Kivikalme (reg nr 10136) säilimine ja heakord tuleb tööde tegemise ajal igal juhul tagada. Kalme peale ei tohi ladustada ehitusmaterjale ega –jäätmekäitlejale ning kalme lähiümbruses tuleb vältida sügavate roobaste tekkimist tee-ehitusmasinatega. Kui töömaa ulatub raudtee kinnistust väljapoole kalmeni, siis tuleb kalme säilimise tagamiseks see ehituse ajaks tähistada ja piirata. Muinsuskaitse objekti Asulakoha (reg nr 10137) alal ja Kivikalme (reg nr 10136) alal ning nende kaitsevööndis raudteetammist väljapoole tuleb tagada arheoloogiline uuring. Raudteest loode pool tuleb uuring läbi viia arheoloogilise kaevamise meetodil, kuna seal on säilinud koha peal ladestunud arheoloogiline kultuurikiht. Raudteest kagu pool on sobivaks uuringumeetodiks arheoloogiline jälgimine kaevetööde ajal. Kuigi eeluuringu aruandes on hinnatud kagupoolses osas kultuurikihi ilmnemise tõenäosus väikeseks, võib seda siiski laiguti säilinud olla. Kui jälgimise käigus siiski tuvastatakse paigal tekkinud kultuurikihi laiuke, mida pole võimalik jälgimise meetodil läbi uurida, tuleb läbi viia arheoloogilised kaevamised. Ehitustöödeks tuleb Muinsuskaitseametist taotleda projekteerimise ja tööde tingimused.
10. Muinsuskaitseala või kinnismälestise kaitsevööndis arvestada kultuuriväärtusega leidude ja kultuurikihi ilmsikstuleku võimalusega nii mälestise kaitsevööndis kui ka väljaspool selle ala. Muinsuskaitsealadest tulenevalt (§ 31 lg 1, § 60) on leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile. Kinnismälestise kaitsevööndis olemasoleva ehitise ehitustöödeks esitada enne töödega alustamist teatis, mille vorm on leitav Muinsuskaitseameti kodulehelt: <https://www.muinsuskaitseamet.ee/et/load>. Tööde luba võib taotleda mälestise või muinsuskaitsealal paikneva ehitise omanik või valdaja. Loataotlus tuleb esitada vastava maakonna nõunikule, kus mälestis asub.
11. Tagada tuleb olemasolevate maaparandussüsteemide toimimine, vajadusel nende rekonstrueerimise teel. Olemasolevatesse maaparandussüsteemi drenaaživõrkudesse on

sademevee suunamine keelatud. Raudtee ehitusprojekt kooskõlastada Põllumajandusametiga (MaaParS § 48).

12. Eesvoolude (vooluveekogude) kasutamiseks sademevee suublana tuleb enne sademete ja muu vee eesvoolu juhtimise kavandamist kontrollida arvutustega ning hinnata eesvoolu ristlõike ja eesvoolul asuvate rajatiste avade suuruse vastavust nõuetele (Põllumajandusministri 17.02.2005 määrus nr 18 „Maaparandussüsteemi projekteerimismid“ § 111 lg 1).
13. Sildade ja truupide rekonstrueerimiseks on soovitatav kaasata hüdrotehnikainsener. Liialt väikse truubi paigaldamisel võib ülesvoolu tekkida uputus, voolutulv võib vastrajatud tammi ära uhtuda.
14. Ehitustööde ajal tuleb kaitsta olemasolevat kõrghaljastust vigastuste eest (võra, juured, tüvi).
15. KSH lisas 4 välja toodud olemasolevate sildade ja truupide rekonstrueerimisel tagada nende kallastele rajad, et need toimiksid läbipääsudena kahepaiksetele ja roomajatele. Üks kord aastas, soovitatavalt kevadel, tuleb kahepaiksete ja roomajate läbipääsud ja tõkked üle kontrollida ja vajadusel puhastada.
16. Tiheasustusaladel ja elamute läheduses raadata minimaalsel võimalikul määral. Raadamisel tuleb kinni pidada pesitsusrahu perioodist 15.04-31.07.
17. Mõju leevendamiseks vanadele loodusmetsadele tuleb kasutada järgmisi meetmeid: raudteetrassi servas oleva kraavi puhastamisel tuleb väljakaevatav pinnas laotada kraavi metsapoolsele kaldale ning tasandada, et vähendada pinnasevee äravoolu loodusala servas asuvatest soovikumetsadest; olemasolevat raudteetrassi (st. väljaspool tulevast raudteemaad,) ei tohi laiemaks raadata.
18. Annamõisa Metsise püsielupaiga läheduses tuleb kontaktliin 5 km pikkuses lõigus tähistada. Püsielupaigaga piirneval raudtee trassilõigul ei tohi teha raadamis-, kaeve- ja raudtee ehitustöid perioodil 1. veebruarist kuni 30. juunini, et välistada metsise häirimine pesitsusperioodil.

5. Kokkuvõte ja järeldused, sh leevendavad meetmed

5.1. Järeldus kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise algatamise või algatamata jätmise kohta koos põhjenduse kokkuvõttega.

Tulenevalt eeltoodule ning asjaolule, et Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine“ keskkonnamõju strateegiline hindamine on koostatud asjakohaselt ning omab piisavalt teavet keskkonna mõjude kohta ning rakendatavate meetmete kohta, on TTJA seisukohal, et täiendavat keskkonnamõju hindamist ei ole vaja läbi viia.

Planeeritav tegevus ei oma olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele. Ehitusalal ja lähiümbruses paiknevatele kaitstavatele loodusobjektidele, Natura 2000 võrgustiku aladele ei ilmne olulist mõju, kui kasutada leevendusmeetmeid, mis on kirjas peatükis 4.8. Rööbastee rajamine ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Kultuuripärandi säilimiseks tuleb arvesse võtta leevendusmeetmeid, mis on kirjas peatükis 4.8.

Eelhinnangu koostamisel kasutatud materjal

Kirjalikud allikad

- Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus
- Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrus nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“
- Keskkonnaministri 16.08.2017 määrus nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“
- Lääne-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne. Eelnõu
- Lääne-Nigula valla üldplaneering. Seletuskiri
- Lääne maakonnaplaneering 2030+ <https://maakonnaplaneering.ee/laanemaaplaneering>
- Haapsalu-Tallinn raudteeliini taastamiseks projekteerimistööde teostamine Risti-Ellamaa lõigul (km 31+800 kuni km 41+450). Põhiprojekt. Seletuskiri.
- Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine" keskkonnamõju strateegiline hindamine aruanne
- Risti-Ellamaa raudtee geotehniline pinnaseuuring

Kaardirakendused

- Maainfo kaardirakendus: katastrikaart, lähteülesanded, hinna- ja viljakustsoonid, kõrgusandmed
- Kitsendused: katastriüksuse kasutamise kitsendusi põhjustavad objektid ja piiranguvööndid
- Looduskaitse ja Natura 2000 alad: looduskaitsealused objektid ja Natura 2000 alade piirid
- Kultuurimälestised: muinsuskaitseobjektid, muinsuskaitsealad, muinsuskaitse piiranguvööndid
- Maardlate kaardirakendus: keskkonnaregistri maardlad ja mäeeraldised, maavarade varud
- Mullastiku kaardirakendus: mullaareaalid mullanimetusega ja põllumassiivid
- Geoloogia kaardirakendus: aluspõhi, pinnakate, hüdrogeoloogia, põhjavee kaitse, geomorfoloogia, geoloogilised isojooned
- Planeeringute kaardirakendus: detail-, üld- ja maakonnaplaneeringute andmed
- Pärandkultuuri kaardirakendus: pärandkultuuri objektid
- Ehitusgeoloogia kaardirakendus: ehitusgeoloogia andmekogu
- Üleujutuste rakendus
- Kallete ja nitraaditundliku ala kaart
- Karuputke tõrjumise ja loodushoiutööde kaardirakendus
- Maaparandussüsteemide kaardirakendus

Koostaja: Camilla Kastein 667 2065

camilla.kastein@ttja.ee

